

ב"ה

חודש תשרי

"רכבת" החגים

כללות העבודה במשך מועדי חודש תשרי יש לבאר על פי משל גשמי מנסיעה ברכבת:

כשאדם רוצה להגיע במהירות למחוז חפצו - נוסע ברכבת.

בכלל ישנם שני סוגי רכבות: יש רכבת מהירה שאינה מתעכבת בדרך הילוכה אלא נוסעת ישירות אל המקום המיועד, ויש רכבת רגילה - שבה משתמשים על פי רוב - שאינה נוסעת ישירות אל המקום המיועד, אלא מתעכבת בדרך הילוכה בתחנות שונות, כדי להעלות באמצע הדרך עוד נוסעים שלא עלו בתחנה הראשונה, וגם, בשביל אותם נוסעים שלא יכולים לסבול את הנסיעה המהירה.

גם בתחנות שבמשך הנסיעה ישנם שני סוגים: יש תחנות קטנות שבהם עוצרים לזמן קצר בלבד, ויש תחנות גדולות שבהם עוצרים לזמן ממושך יותר, כדי להעמיס על הרכבת גם מטענים גדולים וכבדים, וגם בהמות (שוורים כבשים עיזים חמורים וסוסים), אשר, העלאת הבהמות אל הרכבת דורשת זמן ארוך, משום שהבהמות פוחדות לעלות על הרכבת, הם פוחדות מהרכבת עצמה, מהצפירה, מהנסיעה וכו' [והפחד שלהם אינו פחד שוא, כיון שבבואם אל המקום המיועד יהפכו להיות דם ובשר מבשרו (של האדם), ויתבטלו מבהמותם, ולכן, בתחנות הקטנות אין פנאי להתעסק עמהם, כי אם, בתחנות הגדולות, שבהם מתעסקים להעלות אל הרכבת את הכל.

וסדר הנסיעה - שלפני שהרכבת מתחילה לנסוע משמיעים צפירה, כדי להזכיר לנוסעים הממתינים - הטרודים עם חבילותיהם, או אלה ששכחו בכלל שצריכים לנסוע - שהרכבת עומדת לנסוע, ולא מסתפקים בצפירה אחת,

אלא צופרים עוד פעם ועוד פעם, וכשהצפירות לא עוזרות מתחילה הרכבת לזוז מעט, כדי להראות שמתכוונים ברצינות... ורק לאחר זה מתחילה הרכבת לנסוע במהירות.

ועל פי הידוע שכל דבר שישנו בגשמיות הרי זה משום שענין זה ישנו ברוחניות, והענין ברוחניות הוא שורש הענין בגשמיות - יש לבאר גם בנדון דידן שורש הענין ברוחניות.

והענין בזה: היתרון שבמהירות הלוכה של רכבת, רומז על תכלית בריאת האדם וירידת נשמתו למטה שעל ידי עבודתו למטה נעשה בבחינת "מהלך" - כידוע¹ שהמלאכים נקראים "עומדים", דאף שעומדים באהבה ויראה במשך שני אלפים שנה, ועוד שני אלפים שנה, ועוד קרוב לשני אלפים שנה, ועולים מדרגא לדרגא, מכל מקום, נקראים בשם "עומדים", כיון שהעליות שלהם הם בסדר והדרגה. וכן הנשמות קודם ירידתם למטה נקראים "עומדים", כמו שכתוב² "חי הוי' גו' אשר עמדתי לפניו". ודוקא על ידי ירידת הנשמות למטה והתלבשותן בגוף, שאז צריכה להיות עבודתן ביגיעת נפש ויגיעת בשר - נעשים "מהלכים", כיון שהעליה שעל ידי הגוף היא שלא בהדרגה כלל, שמדלגים מסדר השתלשלות לדרגא שלמעלה מסדר השתלשלות, ועד לאשתאבא בגופא דמלכא³, שמגיעים לעצמות ומהות אין סוף ברוך הוא⁴.

ובזה גופא ישנם שני אופנים (בדוגמת שתי סוגי הרכבות): ישנו סדר של "בעתה", וישנו סדר של "אחישנה"⁵ - כדברי יעקב לעשו שאף שהוא (יעקב) מצדו מוכן כבר לילך להר שעיר, מכל מקום, כיון ש"הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו גו"⁶, לכן, "אתנהלה לאטי"⁷, היינו, שהנסיעה אל הגאולה ("ועלו מושיעים גו' לשפוט את הר עשו"⁸) צריכה להיות בהסדר ד"בעתה".

ועל דרך זה בנוגע לסדר הנסיעה, החל מהצפירה שלפני הנסיעה, והתחנות שבאמצע הדרך וכו' - שענינם בהנמשל מתבטא במועדי חודש תשרי:

¹תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). לקו"ת ר"פ בחוקותי. ד"ה אם בחוקותי הישית (סה"מ הישית ס"ע 90 ואילך). ועוד.
²מלכים כא יז, א — ומדבר בנשמתו קודם שירדה למטה שלכן אומר עמדתי ולא עומד (זהר ה"ג סה, רע"ב. וראה ג"כ ה"א רלג, ב - וראה לקו"ש הכ"ה ענ"ה 147 הערה 53. וש"נ).

³זח"א ריז, ב.

⁴ראה תו"א נה ט, א. לקו"ת ראה כה, א. ובכ"מ.

⁵ישעי' ס, כב. וראה סנהדרין צה, א. שערי אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד ואילך.

⁶וישלח לג, ע.

⁷שם, יד.

⁸עובדי' סופו (הובא מפרש"י וישלח שם).

ובהקדם דברי כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר⁹ ש"חודש תשרי הוא ראש הכללי לכל החדשים, ובו ימים שרשים ומקורים על כל השנה: ראש השנה - שרש ומקור על יראה .. יום הכפורים - על תשובה ומחילה וסליחה, שבעת ימי הסוכות - על אהבה ושמחה וכו'".

ובכללות נחלקים לשני סוגים: ימים נוראים, שבהם נעשית העבודה בבכיה ומרירות, וימי שמחה ("זמן שמחתנו"), שבהם נעשית העבודה בשמחה וריקודים - כפי שמבאר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר¹⁰ שאותם הענינים שפועלים בראש השנה בקו המרירות, פועלים בשמיני עצרת ושמחת תורה בקו השמחה.

והמשל לזה - כמו הרכבת שיש בה כמה סוגים של קרונות (מרכבות) בהתאם לסוגי הנוסעים, כמו כן ישנם כמה סוגי עבודה, באופן של בכיה ומרירות, או באופן של שמחה וריקודים.

ובפרטיות יותר: לכל לראש ישנה הקדמת העבודה דחודש אלול, שבו נוהגין לתקוע בשופר כדי לעורר את ישראל שיעשו תשובה, שנאמר¹¹ "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (בתמיה). - באמת צריך להיות "כל ימיו בתשובה"¹², אלא שבחודש אלול נעשית ההתעוררות לתשובה. ומשך הזמן שנותנים לתשובה הוא ארבעים יום (מראש חודש אלול עד יום הכיפורים) - על דרך שמצינו באנשי נינוה¹³ שנתנו להם ארבעים יום, אם ישוּבו מוטב, ואם לאו כו' (כהמשך הכתובים).

וכן נותנים בפרטיות שנים עשר הימים מח"י אלול עד ראש השנה, כנגד שנים עשר חדשי השנה, יום לחודש יום לחודש, שבימים אלה יכולים לתקן ולהשלים את כל שנים עשר חדשי השנה¹⁴.

לאחרי חודש אלול - בא ראש השנה, שבו מוסיפים לעורר לתשובה על ידי תקיעת שופר¹⁵.

ומהחילוקים שביניהם - שבחודש אלול תוקעים עשר קולות, די ש לומר שהם כנגד עשר כחות הנפש, שההתעוררות שלהם נעשית על ידי העשר קולות, ובראש השנה תוקעים מאה קולות¹⁶, כנגד עשר כחות

⁹ד"ה צהר תעשה תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' 49) — הועתק מהקדמת קונטרס שמע"צ שמחת שנה זו (סה"מ תשי"א ע' 78).

¹⁰סה"מ קונטרסים ת"ם שלט, א (נעתק מ"היום יום" כב תשרי, שמיני עצרת).

¹¹עמוס ג, ו. וראה טור או"ח ר"ס תקפא.

¹²שבת קנג, א. וראה לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

¹³יונה ג, ד.

¹⁴כמבואר בארוכה בשיחת ה"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג ע' 177 . ע' 179).

¹⁵ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

¹⁶שו"ע אדה"ז או"ת ר"ס תקצו.

הכלולים בכל אחת מעשר כחות הנפש, כיון שצריך לעורר את כל הפרטים שבכחות הנפש, עשר כחות שכל אחת מהם כלולה מעשר.

וטעם הדבר - לפי שבראש השנה "צריך לדקדק ולפרט היטב" (כפי שמצינו בנוגע להדקדוק בהניקוד דתיבת "לחיים" וכיוצא בזה)¹⁷, ולכן לא מספיק לתקוע עשר קולות, כדי שלא יהיה מקום לטעות שהתיקון הוא רק בנוגע לעשר כחות כפי שהם בכללות, או רק בנוגע לעשר כחות פרטיים שכלולים באחת מעשר הכחות (ולהניח את תשעת הכחות), אלא צריכים לפרט ולתקוע מאה קולות, כנגד כל עשר הכחות כפי שכל אחת כלולה מעשר.

ועל דרך זה בנוגע להעשר סוגים דבני ישראל, כמו שכתוב¹⁸ "אתם נצבים היום (דא ראש השנה¹⁹) כולכם גו' ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימך", "פרט הכתוב עשר מדרגות"²⁰, וכל מדרגה כלולה מכל עשר המדרגות - שכדי שלא יהיה מקום לטעות שיכולים ליקח עשר ממדרגה אחת בלבד, עשר מ"ראשיכם", ולהניח את שאר המדרגות עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך", לכן תוקעים מאה קולות, כנגד כל עשר המדרגות כפי שכל אחת כלולה מעשר, כל פרטי הדרגות שבבני ישראל.

לאחרי ראש השנה — בא יום הכיפורים, שבו נמשך המקיף ד"תשובה ומחילה וסליחה" (כדברי כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר).

ויש לבאר הענין דהמשכת המקיף דמחילה וסליחה - דלכאורה, המשכת המקיף דמחילה וסליחה אינה דומה להמשכת שאר המקיפים, המקיף דתשובה, המקיף דיראה, והמקיף דאהבה ושמחה, שכולם תלויים בעבודת האדם, ואילו הענין דמחילה וסליחה אינו תלוי באדם, אלא בא מלמעלה?

והביאור בזה - שהאמת היא שגם הענין דמחילה וסליחה שייך לעבודת האדם, כי, כאשר עבודת התשובה היא כדבעי, אזי נעשה בעל הבית על המחילה וסליחה, שאינו צריך לבקש אצל הקב"ה המחילה וסליחה, אלא יכול לדרוש מהקב"ה המחילה וסליחה.

¹⁷שו"ע אדה"ז שב סתקפ"ב ס"ז.

¹⁸ר"פ נצבים.

¹⁹רמ"ז לזח"ב לב, ב (הובא בלקו"ת תבוא מא. ג). וראה גם זח"ג רלא, א. פענח רזא ס"פ נצבים.

²⁰לקו"ת ר"פ נצבים. וראה זח"ב פב, א.

ועל דרך המאמר²¹ "עשינו מה שגזרת עלינו עשה אתה מה שעליך לעשות" (שנוהגים גם הכהנים לאמרו אחר הדוכן), כפי שמביא כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר במאמר דח"י אלול²².

לאחרי יום הכיפורים - באים ארבעת הימים שבין יום הכיפורים לסוכות. שגם בהם נמשכת עבודת התשובה, כפי שסיפר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר²³ שנכנס פעם במוצאי יום הכיפורים לאביו, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ושאלו: ומה עתה? והשיב: עתה צריכים ביהוד לעשות תשובה.

ולאחרי כל פרטי העניינים דעבודת התשובה - באים ימי השמחה. "זמן שמחתנו", שבעת ימי הסוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה, שבהם העבודה היא בענין השמחה.

והענין בזה - כמשל הרכבת שיש בה סוגי קרונות שונים בהתאם לסוגי הנוסעים, ובשביל אותם נוסעים שלא עלו על הקרונות שעליהם כתוב "בכיה ומרירות" (כיון ששייכים יותר לקו השמחה, ואוהבים לרקוד), מצרפים ומחברים עוד קרון שעליו כתוב "שמחה וריקודים", ואם ירקדו לשם שמים, יוכלו גם הם לעלות על הרכבת שנוסעת לקבל פני המשיח.

קטע משיחת ש"פ בראשית מבה"ח מר חשון רשימת השומעים בלתי מוגה, תו"מ התשי"א ח"א ע' 57 ואילך.

²¹מע"ש פ"ה מ"ג. ספרי ופרש"י תבוא נו, טו.

²²סה"מ תש"י ע' 272.

²³ראה ספר השיחות תרפ"ט ע' 25 וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה